

“ระยะเวลา” ความสำคัญที่ไม่อาจมองข้าม

จัดทำโดย นางสาวชราภรณ์ คงกัลป์ พนักงานคดีปกครองปฏิบัติการ

กลุ่มเผยแพร่ข้อมูลทางวิชาการและวารสาร

สำนักวิจัยและวิชาการ สำนักงานศาลปกครอง

หน่วยงานทางปกครองไม่ว่าจะเป็นราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาคหรือราชการส่วนท้องถิ่น ล้วนมีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำบริการสาธารณะเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคมโดยรวม ซึ่งในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่อาจมีการกระทำทางปกครองในหลายๆ ลักษณะ เช่น การออกกฎ คำสั่งทางปกครอง หรือคำสั่งใดๆ ซึ่งถือเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะทำให้การดำเนินงานบรรลุผลและด้วยเหตุที่การกระทำทางปกครองเป็นการใช้อำนาจฝ่ายเดียวบังคับกับเอกชน จึงอาจเป็นสาเหตุให้เกิดข้อพิพาทระหว่างหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกับเอกชนที่เกี่ยวข้องและนำไปสู่การฟ้องคดีต่อศาลปกครองได้

ในการฟ้องคดีต่อศาลปกครอง พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ ได้กำหนดเงื่อนไขการฟ้องคดีที่สำคัญประการหนึ่งคือ “ระยะเวลาการฟ้องคดี” ซึ่งจะต้องฟ้องภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ เช่น การฟ้องเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายโดยการออกคำสั่งตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) จะต้องฟ้องภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี (มาตรา ๔๙) และเพื่อเป็นการคุ้มครองคุ้มครองกรณีในการฟ้องคดีดังกล่าว พระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดหลักการสำคัญว่า คำสั่งใดที่อาจฟ้องต่อศาลปกครองได้ ให้ผู้ออกคำสั่งระบุวิธีการยื่นคำฟ้องและระยะเวลาสำหรับยื่นคำฟ้องไว้ในคำสั่งดังกล่าวด้วย หากฝ่าฝืนไม่แจ้งและระยะเวลาการฟ้องคดีที่มีกำหนดน้อยกว่าหนึ่งปีให้ขยายเป็นหนึ่งปีนับแต่วันที่รับคำสั่ง (มาตรา ๕๐)

คดีที่จะนำมาเป็นอุทธรณ์ในฉบับนี้ เป็นเรื่องเกี่ยวกับการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านและผู้สมัครที่ไม่ได้รับเลือกตั้ง (ผู้ฟ้องคดี) ได้โต้แย้งว่าคำสั่งของนายอำเภอที่แต่งตั้งนาย ส. เป็นผู้ใหญ่บ้านไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพราะนาย ส. ได้กระทำการทุจริตในการเลือกผู้ใหญ่บ้าน และภายหลังจากที่ผู้ว่าราชการจังหวัดได้มีคำวินิจฉัยข้อโต้แย้งดังกล่าวโดยอาศัยอำนาจตามข้อ ๘๘ วรรคสอง ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ. ๒๕๕๑ แล้ว ผู้ถูกฟ้องคดี (นายอำเภอ) ได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ฟ้องคดีทราบว่าคุณวราสารจังหวัดมีคำสั่งให้ยุติเรื่องการร้องคัดค้านการเลือกผู้ใหญ่บ้าน เนื่องจากไม่มีพยานหลักฐานที่สามารถระบุได้ว่านาย ส. ได้กระทำการทุจริตในการเลือกผู้ใหญ่บ้านดังกล่าว

ผู้ฟ้องคดีจึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองขอให้เพิกถอนผลการเลือกผู้ใหญ่บ้านและคำสั่งแต่งตั้งนาย ส. เป็นผู้ใหญ่บ้าน

คดีนี้ศาลปกครองยังไม่ได้วินิจฉัยเนื้อหาคดีตามคำฟ้องของผู้ฟ้องคดีเพราะมีประเด็นปัญหาในเรื่อง “ระยะเวลาการฟ้องคดี” เข้ามาเกี่ยวข้องว่า ผู้ฟ้องคดีได้ยื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครองภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดหรือไม่?

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า การที่ผู้ถูกฟ้องคดีได้มีหนังสือแจ้งคำสั่งของคุณวราสารจังหวัดให้ยุติเรื่องการร้องคัดค้านการเลือกผู้ใหญ่บ้านแก่ผู้ฟ้องคดี ถือเป็นการแจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ฟ้องคดีทราบ หากผู้ฟ้องคดีไม่เห็นด้วยกับการวินิจฉัยดังกล่าวผู้ฟ้องคดีต้องนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองภายในเก้าสิบวัน

นับแต่วันที่ได้รับทราบผลการวินิจฉัย และคำวินิจฉัยของผู้ว่าราชการจังหวัดที่มีคำสั่งให้ยุติเรื่องดังกล่าวเป็นการอาศัยอำนาจตามข้อ ๘๘ วรรคสอง ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ. ๒๕๕๑ มีลักษณะเป็นคำสั่งที่อาจนำมาฟ้องต่อศาลปกครองได้

เมื่อเป็นคำสั่งที่อาจฟ้องคดีต่อศาลปกครองได้ ผู้ออกคำสั่งจึงต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ตาม มาตรา ๕๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ กล่าวคือ จะต้องระบุวิธีการและระยะเวลาสำหรับยื่นคำฟ้องไว้ในหนังสือแจ้งผลการวินิจฉัยดังกล่าวด้วย

เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีมีได้ระบุวิธีการและระยะเวลาสำหรับยื่นคำฟ้องไว้ในหนังสือดังกล่าว จึงมีผลทำให้ ระยะเวลาสำหรับยื่นคำฟ้องขยายจากเก้าสิบวันเป็นหนึ่งปีตามมาตรา ๕๐ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ดังนั้น เมื่อผู้ฟ้องคดีได้รับทราบหนังสือแจ้งผลการวินิจฉัยของผู้ว่าราชการจังหวัดกรณีการทุจริตการเลือก ผู้ใหญ่บ้านในวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๒ ซึ่งถือเป็นวันที่ผู้ฟ้องคดีรู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี จึงครบกำหนด ระยะเวลาการฟ้องคดีที่ขยายออกไปเป็นวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๓ ผู้ฟ้องคดีจึงต้องฟ้องคดีต่อศาลปกครองภายใน วันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๓ แต่ผู้ฟ้องคดีได้ยื่นคำฟ้องโดยส่งทางไปรษณีย์เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๓ จึงเป็นการ ฟ้องคดีเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี

ศาลจึงมีคำสั่งไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณาและให้จำหน่ายคดีออกจากสารบบความ (คำสั่ง ศาลปกครองสูงสุดที่ ๔๕/๒๕๕๔)

ระยะเวลาการฟ้องคดีตามที่พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ กำหนดไว้เป็นเงื่อนไขสำคัญในการฟ้องคดีต่อศาลปกครอง ผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย ที่ประสงค์จะฟ้องคดีต่อศาลปกครองจึงต้องระมัดระวังอย่าปล่อยเวลาให้ล่วงเลยไป เพราะหากยื่นคำฟ้องไม่ทัน ศาลท่านก็มีอำนาจสั่งไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณาและให้จำหน่ายคดีออกจากสารบบความได้

นอกจากนี้ ในการฟ้องคดีต่อศาลปกครอง ผู้ฟ้องคดีก็สามารถยื่นคำฟ้องได้ ๒ วิธี คือ การยื่น คำฟ้องต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ของศาล และการยื่นคำฟ้องโดยส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียน ดังนั้น หากผู้ที่ ประสงค์จะฟ้องคดีต่อศาลปกครองอยู่ห่างไกลมีความยากลำบากในการเดินทาง หรือไม่สะดวกที่จะมาศาล ด้วยตนเองก็สามารถยื่นคำฟ้องโดยส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนก็ได้ แต่พึงระวังไว้ด้วยว่าจะต้องส่งคำฟ้องให้แก่ เจ้าพนักงานไปรษณีย์ภายในกำหนดระยะเวลาการฟ้องคดีด้วย เพราะพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและ วิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๔๖ กำหนดให้ถือวันที่ส่งคำฟ้องแก่เจ้าพนักงานไปรษณีย์เป็นวันที่ ยื่นคำฟ้องต่อศาลปกครอง...คดีนี้จึงนับเป็นอุทธรณ์ที่ดีที่สุดสำหรับผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายที่ประสงค์จะ ฟ้องคดีต่อศาลปกครองและเป็นบรรทัดฐานการปฏิบัติราชการที่ดีสำหรับหน่วยงานทางปกครองผู้ใช้อำนาจรัฐ ในอันที่จะต้องระบุวิธีการและระยะเวลาสำหรับยื่นคำฟ้องไว้ในคำสั่งที่คู่กรณีอาจนำมาฟ้องต่อศาลปกครองได้ ด้วยทุกครั้ง...เพราะคู่กรณีอาจไม่มีความรู้ ความเข้าใจที่ดีเพียงพอว่า “ระยะเวลาการฟ้องคดี” มีความสำคัญ ที่ไม่อาจมองข้ามได้เลยจริง ๆ